

VI KLASSTA XALÍQ AWÍZEKI DÓRETPELERIN OQÍTÍW METODIKASÍN JETILISTIRIW

Jumabaeva Húrziya Azat qızı
Qaraqalpaq mámleketlik universiteti,
qaraqalpaq ádebiyatı kafedrasınıń magistrantı

Ключевые слова: процесс урока, обучение, художественная конференция, деятельность кружка, внеаудиторное занятие, образ, творчество.

Key words: the process of the lesson, training, literary conference, activiry of the club, extra classes, character, creative work.

Ulıwma orta bilim beriw mekteplerdiń 6-klasında qaraqalpaq ádebiyatı pání baǵdarlaması hám sabaqlıǵın sapalı dúziw, ádebiyat sabaqlarında oqıwshılar alǵan ádebiy jańalıqların talqılaw kónlikpelerin jetilistiriw, teoriyalıq bilimlerin rawajlandırıw tiykarında bilim beriw sapasın jaqsılaw sıyaqlı máseleler áhmiyetli bolıp qalmaқта. Qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpelerin oqıtıwda bilim beriwshilik, tárbiyalıq hám rawajlandırıw maqseti hám olardıń birliǵi saqlanıwı kerek. Ádebiyattı oqıtıw barısında oqıwshılardı ulıwma insanıylıq hám milliy qádiriyatlar ruwxında tárbiyalawǵa, olardıń sanasına milliy ideya menen ǵárezsizlik ideyalogiyasın sińdiriwge qaratılıwı kerek.

Qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpelerin oqıtıw arqalı xalqımızdıń tariyxın túsindirip, oqıwshılar sanasına óz watanı, xalqı ushın maqtanısh sezimin qalıplestiriw kerek. Sonday-aq, sabaq barısında hár bir oqıwshıǵa jeke qatınasıqta bolıw, uqıplı, talantlı hám tómen úlgeretuǵın oqıwshılar menen jeke islesiwdi támiyinlew, jaslardı bilimdi ózbetinshe izlep tabıwǵa, bilimdi ózbetinshe iyelewge ádetlendiriw, sabaq barısında oqıwshılarda erkin pikirlewdi, oy-órisi menen uqıplılıǵın rawajlandırıw zárúr. 6-klasslar ushın arnalǵan ádebiyat baǵdarlamasına: Maman biy haqqında, Turım biy haqqında, Erejep biy haqqında ráwiyatlar (2 saat), “Sháryar” dástanı (3 saat), ádebiyat teoriyasınan maǵlıwmat. Dástan haqqında túsiniw (1 saat), «Sheshen bala» ertegi (1 saat), salt-dástúr jırları (4 saat), Jiyrenshe sheshen haqqında ańızlar (2 saat), kúldirgi sózler (Ómirbek laqqı, Xoja Nasratdin) (1 saat), qaraqalpaq xalıq termeleri sıyaqlı temalar berilgen.

Kórkem sóz haqqındaǵı dáslepki qıyallar insanlarda folklor elementleri arqalı qalıplesewi. Xalıq awızeki dóretpesi oqıwshılardı kóbirek qızıqtıratuǵın, qıyalların bayıtatıwın ádebiyat bolıp tabıladı. Bunda fantaziya, onı ańlatıwda ásirese bórttirip ayılǵan ǵáptiń kúshli bolıwı tınlawshılardı ózine tartadı. Ulıwma bilim beriw mektebindegi 6-klass ádebiyat sabaqlıǵına xalıq awızeki dóretpeleri úlgilerinen salt-dástúr jırları, xalıq ańızları hám kúldirgi sózler kiritilgen.

«Salt» sóziniń maǵanası «dástúr» eldiń úrp-ádeti menen baylanıslı. Salt-dástúr jırları ásirler dawamında xalqımızdıń úrp-ádetine baylanıslı dórelgen qosıqlar. Xalıqtıń social-ruwxıy turmısındaǵı hár qıylı quwanışlı hám qayǵılı kúnlerinde arawlı atqarılatuǵın bul qosıqlarda xalqımızdıń tariyxı, mádeniyatı, ruwxıy dúnyası sáwlelenedi. Xalqımızdıń besik shashıw, tusaw kesiw, aydar toy, qız uzatıw, kelin túsiriw sıyaqlı quwanışlı toyları bar. Usılardıń hárqaysısında ózine tán arawlı

atqarilatuğın salt-dástúr jırları bar. Besik jırları didaktikalıq xarakterge iye bolıp, perzent tárbiyasında úlken áhmiyetke iye. Analar perzentlerin háyyiw aytıp, erkeletiw, jubatıw arqalı olardıń densawlıǵı bekkem, ómir jası uzaq bolıwın, ata-anasına miyrimli, el-xalıqqa hadal xızmet etetuğın perzent bolıp jetilisiwin tileydi. Háyyiw jırlarındaǵı sózler járdeminde balanıń sanasına, ruwxıyatına aǵla dárejedegi adamgershilik pazıyletlerdi síndiriwge háreket etken.

Salt-dástúr qosıqlarınıń jáne bir túri kelin túskende atqarılatuğın toy qosıqları bolıp, xalıqtıń áyyemgi turmısınan baslap házirgi turmısında da keń tarqalǵan dástúr jırlarınıń biri. Bunda xalıqtıń kóp jıllıq mádeniy tájiriybeleri jámlengen. Qaraqalpaq toy qosıqlarınıń atqarıw baǵdarında úlken úsh bólimdi kóriwge boladı. Birinshisi, toydı táriyplew bólimi. Bul toy baslar jırı bolıp, onıń tiykarǵı maqseti – toydıń beriliw sebeplerin xalıqqa túsindiriw, toy berip atırǵan adamǵa qutlı bolsın aytıw, toyı sátli ótiwi ushın tilek tilew. Úyleniw toylarında bolsa eki jasqa baxıtlı ómir, sawlıq-salamatlıq, tatıwlıq tileydi. Toy iyesiniń quwanışına xalıqtıń quwanışın ushlastırıp, toy üstine toy bolsın dep tilek tileydi. Ekinshisi – aytım. Toy baslaw qosıǵınıń dawamı bolıp, kelinshekke úgit-násiyat mazmunında boladı. Úshinshisi – betashar. Bunıń maqseti – kelinshekti túsken jeri (qáyin jurtı) menen tanıstırıw hám kelin túsken úy ushın húrmetli bolǵan adamlarǵa kelindi iyildirip sálem bergiziw. Bul sol awıldıń jası úlkeninen baslanıp, shańaraq aǵzalarınıń atların tolıq óz ishine aladı. Olardıń hárbirine maqtaw sóz aytıp kelindi iyildiredi. Sonday-aq, betashar qosıqları satıralıq hám yumorlıq sıpatı menen de ózgeshelenedi. Sebebi, bunda tanıstırılıp atırǵan ayırım adamlardı táriyplewde házil-dálkek sózlerdi de qollanǵan.

Háwjar – salt-dástúr qosıqlarınıń jáne bir tásirli túri. Qız uzatılar aldında qız jeńgeleri tárepinen ayılǵan. Háwjar qızǵa qız jeńgeleri tárepinen ayılatuğın aqıl-násiyat hám qızdıń ata-anası, awıl-eli, tuwǵan-tuwısqanları, dosları menen xoshlasıw mazmunına iye. Salt-dástúr jırların úyreniwden aldın klasta oqıtıwshı tárepinen salt-dástúr jırları, atqarıwshıları haqqında ulıwma maǵlıwmat beriledi, salt-dástúr jırlarınıń mazmunı, atqarıwı haqqındaǵı máselelerge toqtalıp ótiledi. Biytanı sózler dizbegi jazdırıladı hám qosıqlardıń málim bir bólegin oqıtıwshınıń ózi kórkem oqıp beredi. Oqıtıwshı tárepinen «Háwjar» yamasa «Bet ashar» sıyaqlı salt-dástúr jırlarınıń video kórinislerinen úzindiler qoyıp beriledi. Xalıq awızeki dóretpesin úyreniwde, atap aytqanda, salt-dástúr jırların oqıtıwda oqıwshınıń bilim dárejesin arttırıwǵa video kórinisler arqalı úyreniwi ayrıqsha áhmiyetke iye. Sebebi, xalqımızdıń milliy dástúrleri, úrp-ádetleri salt-dástúr jırları menen tikkeley baylanıslı. Olardıń namaları menen úyreniw ushın salt-dástúr jırları jazıp alınǵan video kórinislerden paydalanıw maqsetke muwapıq boladı.

Qaraqalpaq naqıl – maqallarınıń kórkemlik ózgesheligi, olardıń qurılısı, uyqaslıqları, kórkem súwretlew quralları, tili haqqında bahalı pikirler bildirilgen. Naqıl – maqallar awız eki xalıq dóretpeleriniń bir túri. Ol óziniń basınan uzaq tariyxiy dáwirlerdi ótkerip, atadan balaǵa, awızdan awızǵa ótip, xalıqtıń milliy baylıǵı bolıp, saqlanıp kelingenligi ayıladı. Oqıwshılarǵa jumbaq hám baspadan basıp shıǵarıw máseleleri boyınsha ilimiy teoriyalıq miynetlerge tiykarlanıp maǵlıwmat beriledi. Jumbaqlar jas áwladqa bilim hám tárbiya beriwde áhmietli orın ioleydi. Jumbaqlardı oqıtıwda tómendegidey jumıs túrleri isletiliwi tiyis. Ayrıqsha aytıp ketetuğın másele jumbaqlardıń

kimler tárepinen dóretiletuđını, olardıń qalay saqlanıw kelgenligi aytıladı. Muđallım tárepinen bir neshe jumbaqlar oqılıw yamasa yadın aytılıw, olardıń sheshliwin oqıwshılardıń qatnası menen birlikte orınlaw paydalı. Ayırım oqıwshılar juwabın durıs sheshe almaw, basqa bir uqsas sheshimin tabıwı múmkin. Ol oqıwshıǵa uqsaslıq tárepinen sóyletip, onnan keyin dál keletuđın sheshimin taptırıw kerek. Jańıltıwshılardı oqıtıwda onıń izertlew tariyxın, tárbiyalıq áhmietin, jazba túrde beriletuđın jańıltıwshılardıń ayırmashılıqların úyretiw kerek.

Ulıwma orta bilim beriw mekteplerinde erteklerdi aralas, birlesken sabaqları menen oqıtıwǵa boladı. Ertek jas áwladtı tárbiyalawda áhmietli pedagogikalıq qural bolıp esaplanadı. Erteklerde jaslardıń dúnyaǵa kóz qaraları, isenimleri, qıyalları menen oyları qullası insan ómirinde ushırasatuđın hádiyseler sáwlelenip otıradı. Onda hár qanday xalıqtıń qıyalınan tuwǵan jaqsı arızıw – ármanlar, kórkem quralları, obrazlı súwretlewler ornı alǵanlıǵı, olardıń ishinde áyemgi waqıyalardan tap házirgi kúnge shekem kelip jetken ótken hádiyselerdi súwretleytuđın dóretpeler ushırasatuđınlıǵı, bunday ertekler ózleriniń dóregen dáwirindegi suyetlik mazmunı az da bolsa saqlap, awızdan – awızǵa kóship xalıq tárepinen jetilistirilip bara beretuđınlıǵı tuwralı keń túsiniqler beriledi. Sonıń menen birge erteklerden bir zamanlardıǵı xalqımızdıń siyasiy ekonomikalıq turmısına, psexologiyasına duniya tanıw kóz qaralarına baylanıslı maǵlıwmat alıwǵa boladı.

6-klasslarda qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpelerin oqıtıwda sabaqtıń túrleri qanday bolsa, olardıń dúzilisi soǵan sáykes dúziledi. Hár bir sabaqtıń dúzilisi sabaqtıń maqsetine, didaktikalıq wazıypalarına, qollanılatuđın metodlar menen kórsetpeli, texnikalıq qurallardıǵa, oqıwshılardıń jas hám jeke ózgesheliklerine, sabaqlarda qanday pedagogikalıq texnologiyanı qollanıwǵa, ótkeriletuđın orınǵa hám ádebiyatshı muđallımniń sheberligine baylanıslı belgilenedi. Olardıń ayırım basqıshları keńeyiwi de, yamasa tarayıwı da, qollanılatuđın oqıtıw usılları, quralları hám metodlarınıń orınları menen xızmeti ózgeriwi múmkin. Sonlıqtan házirgi zaman sabaq túrlerin hám olardıń dúzilislerin jańasha islep shıǵıw milliy pedagogikanıń baslı wazıypalarına kiredi.

6-klasslarda qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpelerin oqıtıwda sabaqlardıń ózgesheligi sabaqtıń barısında anıq kórinedi. Máselen, aralas sabaǵınıń mazmunı tiykarınan sabaqtıń teması hám túri, metodları; sabaqtıń maqseti: bilim beriwshilik, tárbiya beriwshilik hám rawajlandırıwshılıq; sabaqtı qurallandıırıw: sabaqlıq, metodikalıq miynetler, ilimiy miynetler, kórsetpeli qurallar; sabaqtıń barısı sıyaqlı bólimlerden turadı. Aralas sabaǵınıń barısı: 1.Shólkemlestiriw, 2.Úyge tapsırmanı soraw, 3.Taza temanı túsindiriw, 4.Taza temanı bekkewlew, 5. Úyge tapsırmanı beriw sıyaqlı 5 basqıstın turadı. Birlesken sabaǵınıń mazmunı tiykarınan sabaqtıń teması hám túri, metodları; sabaqtıń maqseti: bilim beriwshilik, tárbiya beriwshilik hám rawajlandırıwshılıq; sabaqtı qurallandıırıw: sabaqlıq, metodikalıq miynetler, ilimiy miynetler, kórsetpeli qurallar; sabaqtıń barısı sıyaqlı bólimlerden turadı. Birlesken sabaǵınıń barısı: 1.Shólkemlestiriw, 2.Taza temanı túsindiriw, 3. Úyge tapsırmanı soraw hám taza temanı bekkewlew, 4. Úyge tapsırmanı beriw sıyaqlı 4 basqıstın turadı.

Oqıwshılardı jańa bilimler menen tanıstırıw sabaǵınıń mazmunı tiykarınan sabaqtıń teması hám túri, metodları; sabaqtıń maqseti: bilim beriwshilik, tárbiya beriwshilik hám rawajlandırıwshılıq; sabaqtı qurallandıırıw: sabaqlıq, metodikalıq miynetler, ilimiy miynetler, kórsetpeli qurallar; sabaqtıń barısı sıyaqlı bólimlerden turadı. Bul sabaqtıń barısı: 1.Shólkemlestiriw, 2.Taza temanı túsindiriw, 3. Taza temanı bekkewlew, 4. Úyge tapsırmanı beriw sıyaqlı 4 basqıstan turadı. Bul sabaq túrleriniń ózgesheligi tek basqıshlarında kórinedi.

6-klasslar ushın arnalǵan araqalpaq ádebiyatı baǵdarlamasında berilgen qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpelerin texnikalıq hám informaciyalıq texnologiyalar arqalı úyreniw zárúr. Bunnan basqa radio, televideniye, audio hám video materiallar ádebiyatı oqıtıwda basqa pánler menen baylanısın tereńlestirip hám áhmiyetli wazıyanı atqaradı. Solay etip, qaraqalpaq ádebiyatı muǵallımı ámeliyatta interaktiv metodtıń sinkbeyn túrin naqıl-maqallardı oqıtıw barısında qollanǵanda oqıwshılardıń alǵan ádebiy bilim hám kónlikpe dóretpelerin tezden anıqlap alıw menen birge olardıń sanasına jetkerip berilgen quramalı informaciyalardı sintezlew hám ulıwmalastırıw arqalı qabil etken túsiniw hám oy pikirlerin basqaǵa bildirip, onı erkin dárejede qorǵay alıw uqıplılıǵın arttırıwǵa, sonday-aq dóretywshilik oylaw qáiletin jetilistiriwge belgili dárejede múmkinshilik jaratıp bere aladı. Degen menen bunı ámelge asırıw ushın qaraqalpaq ádebiyatı muǵallimnen tereń metodikalıq bilimdi, kúshli sezimtalıqtı hám úlken pedagogikalıq sheberlikti talap etedi.

Hár bir pán tek óz nızamlılıqları menen jasamastan, basqa pánlerdegi imkaniyatlardı esapqa alıp, usı arqalı óz múmkinshiliklerin jáne de keńeytedi. Sol sıyaqlı qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpelerin oqıtıwda ádebiyattanıw, ádebiyat tariyxı, til ilimi, tariyx, estetika, pedagogika, social-gumanitar pánleri menen tıǵız baylanıslı ótıledi. Ádebiyat sabaǵında ótiletuǵın temalar ádebiyattanıw ilimi, ádebiyat teoriyası hám ádebiyat tariyxı menen baylanıslı úyretiledi. Muǵallım ádebiyat teoriyası, ádebiy sını hám ádebiyat tariyxın bilmey turıp qaraqalpaq ádebiyatınan sabaq beriwı múmkin emes. Bul tájiriye ámeliyatta tolıq sınalǵan.

Paydalanılǵan ádebiyatlar:

1. Yusupov K.A. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw metodikası. Sabaqlıq. – Tashkent: Sano-standart, 2018. – 21 b.t. – 336 b.
2. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде қарақалпақ әдебиятын оқытыў методикасы. Монография. – Нөкис: Qaraqalpaqstan, 2019. – 7 б.т. – 112 б.
3. Юсупов К.А. Академик лицейларда қорақалпоқ адабиётини ўқитиш методикаси (педагогика фанлари доктори (DSc) диссертацияси автореферати). – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2021. – 4 б.т – 66 бет.
4. Yusupov K.A. Kórkem shıǵarmalardıń mazmunıń úyreniw metodikası. Oqıw qollanba. – Tashkent: Yosh avlod matbaa, 2021. – 23,75 б.т. – 380 б.
5. Юсупов К.А. Qánigelik hám pedagogikalıq ámeliyat. Oqıw qollanba.– Nókis: Ilimpaz, 2021. – 3.75 б.т. – 60 б.
6. Yusupov K.A. Arnawlı pánlerdi oqıtıw metodikası. sabaqlıq. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 19 б.т. – 304 б. (*Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг 9.09.2022 й 302 сон буйруғи асосида чоп этилди. Рўйхатга олиш рақами 302-0178*)
7. Yusupov K.A. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları. Oqıw qollanba. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 9.3 б.т. – 144 б. (*Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг.*

- 2022 йил 19 июль кунги 233 - сонли буйруғи асосида чоп этилди. Рўйхатга олиш рақами 233-0305)
8. Yusupov K.A. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda ádebiy materiallardı tallaw metodikasi. Monografiya. – Tashkent: METODIST NASHRIYOTI, 2023. –120 b
 9. Yusupov K.A., Yusupov I.K. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda innovatsiyalıq-pedagogikalıq texnologiyalar. Oqıw qollanba. – Tashkent: METODIST NASHRIYOTI, 2023. – 148 b
 10. Konis A. Yusupov. Studying Forms of Teaching Karakalpak Poetry at Academic Lyceums. Eastern European Scientific Journal. Germany. Ausgabe, 3-2018. 72-75.
 11. Konis A. Yusupov. Studying Karakalpak Poetry in Academic Lyceums by Various Methods in Class. Eastern European Scientific Journal. (ISSN 2199-7977). Germany. 1-2019. 83-85.
 12. Yusupov K.A. Scientific and theoretical foundations of teaching Karakalpak literature at academic lyceums // Journal of Critical Reviews. (ISSN 2394-5125). – Vol 7, Issue 7, 2020. – №1. – P.P. 349-354 (<https://www.scopus.com/sourceid/21100920227>).
 13. Yusupov K.A. Akademik litseylarda qoraqalpoq adabiyoti // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2020. – №6. – Б. 40-41 (13.00.00. №8).
 14. Yusupov K.A. Methods of teaching literary material at academic lyceums according to the program // Academia. An International Multidisciplinary Research Journal (India). (ISSN: 2249-7137). – Vol. 10 Issue 5, 2020. – P.P. 1628-1634 (Impact Factor: SJIF 2020= 7,13).
 15. Yusupov K.A. Curricula for teaching karakalpak literature. // Academia: An International Multidisciplinary Research Journal <https://saarj.com>. Academia ISSN: 2249-7137 Vol. 11, Issue 5, May 2021, Стр. 1069-1074. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.492, 10.5958/2249-7137.2021.01525.1
 16. Yusupov K.A. Scientific and methodological problems of studying karakalpak literature. //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR) <https://www.tarj.in>. ISSN: 2278-4853 Vol 10, Issue 5, May, 2021. Стр. 585-590. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.699. 10.5958/2278-4853.2021.00451.1
 17. Юсупов К.А. Изучение творчества Чингиза Айтматова в академических лицеях // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2021. – №7. – стр. 52-53 (13.00.00. №8).
 18. Yusupov K.A., Seytjanov J.E. Problems of artistic psychologism in Karakalpak prose. Philosophical Readings XIII.4 (2021), pp.2054-2060.2054 10.5281/zenodo.5584439. Info@philosophicalreadings.org
 19. Юсупов К.А. Научно-методических основы преподавания каракалпакской литературы. Internaional Scienfiic Jounal Theoretical & Applied Science p-ISSN: 2308-4944 (print) e-ISSN:2409-0085 (online) Year: 2021 Issue: 11. Pp. 362-371. <http://T.Science.org>.
 20. Юсупов К.А. Педагог шайыр лирикаси ҳам тәлим-тәрбия мәселелери // Ilm ha'm ja'miyet. Нукус давлат педагогика институти журнали. – Нукус, 2021. – №4. – Б. 100-102.
 21. Юсупов К.А. Өсербай Әлеўовтың лирикасын үйрениў. «Әмиўдәрья» журналы, 2021, – №4, – Б. 63-68.
 22. Юсупов К.А. Развитие устной культуры учащихся на уроках литературы // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2022. – №1. – Б. 70-71
 23. Yusupov K.A. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida qoraqalpoq adabiyotini o'qitish masalalari// Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2022. – №2. – Б. 17-18 (13.00.00. №8).
 24. Yusupov K.A. Teaching students the methods of artistic depiction in Karakalpak prose. // Journal of Hunan University (Natural Sciences). Vol. 49. No. 04. April 2022. Page - 590-603.
 25. Yusupov K.A. Methods of selection of Karakalpak Novels. // Journal of Positive School Psychology. (Scopus) Volume. 6, No. 4 (2022). Page - 26-30. ISSN: 7152-7159.
 26. Yusupov K.A. Learning Discussing the Epic Novels. // Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. Volume 7 I March 2022. Page - 26-30. ISSN: 2795-739X.
 27. Юсупов К.А. Обучение основам письменной речи учащихся. // «PEDAGOGS» innernational research journal. Volume-7, Issue-1, April-2022. – Стр. 176-181.
 28. Yusupov K.A. Theoretical foundations of teaching Karakalpak literature. // GALAXY international interdisciplinary research journal (GIIRJ). ISSN (E): 2347-6915. Vol. 10, Issue 5. May, (2022). PP. 210-216.

29. Yusupov K.A. Qoraqalpoq adabiyotini úqitish masalalari // Journal of new century innovations. (WSRjournal.com), Volume - 5, Issue - 6. May, (2022). PP. – 113-122.
30. Юсупов К.А. Изучение произведений писателя на уроках литературы // Международный научно-образовательный журнал «Образование и наука в XXI веке». Выпуск №26 (том 4), май, 2022. – Стр. 196-201.
31. Yusupov K.A. Methodologu for analyzing iyrcal works in literature lessons. // Miasto Przystoóci. (**Impact Factor: 9.2**). Vol. 26 (2022). Page - 200-208. ISSN: 2544-980X.
32. Юсупов К.А. Изучение творчества С.Мажитова в школе. //V Международный журнал научных исследований «Научный импульс». Выпуск №1, 30 август, 2022. – Стр. 44-50.
33. Yusupov K.A. Methods of Teaching the Works of O.Satbaev in Schools. // Journal of intellectual prperty and human rights. Vol. 01Issue. September - 2022. Page – 44-53. ISSN: 2720-6882. <https://juournals.academiczone.net/index.php/jiphr>
34. Yusupov K.A., Jiemuratova A.S. Develorment of Oral and Written Speech of Students in Schools. // Journal of intellectual prperty and human rights. Vol. 01 Issue. September - 2022. Page – 56-66. ISSN: 2720-6882. <http://juournals.academiczone.net/index.php/jiphr>
35. Yusupov K.A. of Teaching Korakalpok literature // Central asian journal of literature, philosophy and culture. Vol. 03 Issue: 10 - 2022. Page – 75-85. eISSN: 2660-6828.
36. Юсупов К.А. Образ Айдос бия в каракалпакской литературе. // I International science conference on multidisciplinary research, Abstracts of International Scientific and Practical Conference. Berlin, Germany January 19-21, 2021, стр. 766-769
37. Юсупов К.А. Изучение в современной каракалпакской лирике. / III International science conference on e-learning and education, Abstracts of III International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal February 2-5, 2021, стр. 349-353.
38. Юсупов К.А. Изучение творчество Казакбай Юлдашева /V Международная научно-практическая конференция по новым тенденциям в науке и образовании «Theoretical and scientific bases of scieetific thought», 16-19 февраля, 2021 г., Рим, Италия, стр. 503-508.
39. Юсупов К.А. Оразбаев З.Ж.Академиялык лицейлерде А.Атажановтың прозасын үйрениў. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 443-448.
40. Юсупов К.А. Академиялык лицейлерде Аббаз Дабылов лирикасын оқытыў технологиялары. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 431-432.
41. Юсупов К.А. Юсупов И.К. Академиялык лицейлерде Әжинияз шайыр лирикасын оқытыў технологиялары. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 437-442.
42. Юсупов К.А. Юсупов И.К. Лирикалык шығармаларды оқытыў методикасы. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 469-474.
43. Юсупов К.А. Изучение литературных жанров. / VIII Международная научно-практическая конференция «Problems and tasks of modernity and approaches to their solution», 02-05 марта, 2021 г., Токио, Япония, стр. 198-203.
44. Юсупов К.А. Изучение творчества Аденбая Тажимуратова в академических лицеях. /IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 226-232.
45. Юсупов К.А. Изучение произведения писателя в академических лицеях. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Иерусалим, Израил, стр. 233-238.

46. Юсупов К.А., Алламбергенова Минайым. Изучение творчества Кали Жуманиязова в академических лицеях. /IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 239-243.
47. Юсупов К.А. Изучение творчества Коньсыбай Камалова в академических лицеях. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Иерусалим, Израил, стр. 250-256.
48. Юсупов К.А. Изучение произведения Мамбеталы Кайыпова в академических лицеях. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 257-264.
49. Юсупов К.А., Керуенов Т. Организация и проведение педагогической практики в академических лицеях. // X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон, Португалия: стр. 215-220.
50. Юсупов К.А. Изучать разборы эпических произведений в академических лицеях. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон.
51. Юсупов К.А., Академиялық лицейлерде көркем шығармаларды оқытыу технологиялары. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон, Португалия: стр.237-242
52. Юсупов К.А., Арзуева А.У. Драмалық шығармаларды оқытыу усыллары. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон, Португалия: стр. 243-248.
53. Юсупов К.А., Арзуева А.У. Изучение лирика Кунхожа в академических лицеях. /XIII Международная научно-практическая конференция «Development of modern science: theory, methodology, practice», 18-19 марта, 2021 г., Мадрид, Испания: стр. 160-165.
54. Юсупов К.А. Жазыушылардың дөретиушилик психологиясы. / XIII Международная научно-практическая конференция «Development of modern science: theory, methodology, practice», 18-19 марта, 2021 г., Мадрид, Испания: – стр. 180-185.
55. Юсупов К.А. Использование современных педагогических технологий в преподавании каракалпакской литературы / Материалы **Международной** научно-практической конференции. «Татарская литература и культура в контексте взаимодействия национальных литератур и искусств». Казанский федеральный университет, 26-27-марта, 2021 г. Стр.356-362.
56. Юсупов К.А. Изучение творчества Сапа Матчанова. /XV Международная научно-практическая конференция «The world science of modernity. Problems and prospects of development», 25-26 марта, 2021 г., Париж, Франция: стр. 170-175.
57. Юсупов К.А. Инновационные технологии в обучении каракалпакской литературе /Материалы Международной научно-практической конференции. «Татарская поэзия и культура второй половины XX начала XXI века». Казань, 26- апреля, 2021 г. Стр.341-346.
58. Юсупов К.А. Т.Қайыпбергеновтың «Айдос баба» (Мың тиллаға баҳаланған гелле) драмасын таллау усыллары / «Түркий халықлары фольлоры хэм әдебияты тарийхы изертлениуиниң әхмийетли мәселелери» атамасындағы online халықаралық илимий-теориялық конференция материаллары топلامы. – Нөкис: НМПИ баспасы, 2021 (27-28-май), – 245-248-бб.
59. Юсупов К.А. Карақалпақ прозасында миллий психологияның сәулелениуи. /«Түркий филологияның әхмийетли мәселелери» атамасындағы халықаралық илимий-теориялық конференция материаллар топلامы. Нөкис, «Қарақалпақстан», 2021, 113-118-бб.
60. Юсупов К.А., Ибрайымов Г. 9-класста Б.Қайыпназаров лирикасын таллау. /X Международная научно-практическая конференция «НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ПРАКТИКИ», 23-26 ноября 2021 г., Греция. – 462-466 - бб.

61. Юсупов К.А., Кабулова М.Т. Развитие литературной речи и письменного языка учащихся на уроках литературы. “Models and methods for increasing the efficiency of innovative research” a collection scientific works of the international scientific conference (11 Desember, 2021) – Berlin: Copenhagen, 2021. ISSUE– p. 161-165.
62. Юсупов К.А. Қосық теориясын арнаўлы изертлеўши алым.. /Инсан кәдири – инсанлар қәлбинде. (илимий, илимий-публицистикалық хәм публицистикалық мақалалар топламы. – Нөкис: Қарақалпақстан, 2022, –151-159- бб.
63. Юсупов К.А. Анализ методика художественного произведения /Сборник материалов Международную научно-практическую конференцию посвященной 60 – летию кафедры «Педагогика» на тему: «Современное общество и педагогическое образование». Казакстан, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия университети. 22-апреля, 2022 г Стр.268-271.
64. Юсупов К.А. Ádebiyat sabaqlarında oqıwshılardıń dóretiwshilik kompetenciyasın rawajlandırıw. /The and analytical aspects of recent research: International scientific-online conference, Part 1, Issue 5: May 31st 2022. Turkiya, Istanbul: pp. 104-109.
65. Юсупов К.А. Эпик асарларини ўрганиш усуллари. / в конференция и публикацию статьи в сборнике «Международная конференция академических наук », 25- сентябрь, 2022. Россия. Стр. 115-126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7111598>.
66. Юсупов К.А. Изучение лирических произведений на уроках литературы. /Spain International scientific-online conference: “Solution of social problems in management and economy” Part 1, Issue 2: September 20, 2022. www.conf.com. Spain, Испания: pp. 21-26.
67. Yusupov K.A. Allambergenova M. Akademiyalıq liceylerde poeziyalıq shıǵarmalardı oqıtıw usılları. /Proceedings of international Conference on Educational Discoveries and Humanities. Vol. 1 No.1 (2022): ICEDH. Texas, USA.pp. 46-58.
68. Юсупов К.А. Халмурат Сапаров дәретиўшилиқ жолы. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 1996. 3-4-саны, 54-60.
69. Юсупов К.А. Бердақ шығармаларын үйрениў усуллари. «Қарақалпақстан муғаллими» журналы, Нөкис, 1996. 1-2-саны, 12-15.
70. Юсупов К.А. «Айдос бий» дәстаны хәм тарийх. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 2-саны, 94-96
71. Юсупов К.А. (авторлар менен бирге) Оқыўшыларымыз пикир айтады. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 3-саны.
72. Юсупов К.А. «Айдос бий» дәстаны хәм тарийх. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 6-саны, 112-115.
73. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир хәм Бердақ шайыр мийрасына көз қарас. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2001. 2-саны, 126-128.
74. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир қарақалпақ әдебиятында Айдос бий образы. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 5-саны, 130-131.
75. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир қарақалпақ әдебиятында Айдос бий образының өзгешеликлери. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 6-саны, 138-139.
76. Юсупов К.А. «Шырашылар» романының көркем психологизми. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2006. 6-саны, 112-115.
77. Юсупов К.А. ХХ әсирдеги қарақалпақ прозасында көркем психологизм мәселелери. «Муғаллим хәм үзликсиз билимлендириў» журналы, 2007, 4-саны, 11-15 бб.
78. Юсупов К.А. Ишки монолог хәм шеберлик. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2008. 1-саны, 113-116 бб..
79. Юсупов К.А. Лирикалық прозада көркем психологизм. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2008. 2-саны, 124-127.
80. Юсупов К.А. Жазыўшылардың дәретиўшилиқ шеберлигин үйрениў методикасы. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-санлар, 126-129.
81. Юсупов К.А. И.Юсуповтың «Ўатан топырағы» шығармасының мазмунын үйрениў. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-саны, 46-49.

82. Юсупов К.А. Қарақалпақ әдебиятын интерактив методлар менен оқытыу усыллары. ҚМУ хабаршысы, 2011, 1-2-саны, 58-60.
83. Юсупов К.А. Қарақалпақ лирикасын изертлеуши алымның дәретиушилигин үйрениу. «Муғаллим хәм үзликсиз билимлендириу» журналы, 2012, 1-саны, 3-8.
84. Юсупов К.А. «Академиялық лицейлерде И.Юсупов дәретиушилигин лекция түрлери менен үйрениу усыллары». ҚМУ хабаршысы, 2012, 3-4-санлар, 30-32.
85. Юсупов К.А. Жазыушылар дәретиушилигин үйрениу усыллары. «Әмиудәрья» журналы, Нөкис 2012. 4-саны, 115-118.
86. Юсупов К.А. Қонысбай Камалов-қарақалпақ прозасын изертлеуши алым. «Әмиудәрья» журналы, 2014, 1-саны, 82-91.
87. Юсупов К.А. Әдилбай Қожықбаев-қарақалпақ әдебиятын изертлеуши. «Әмиудәрья» журналы, 2014, 6-саны, 123-128.
88. Юсупов К.А. Әдебияттанууда салмақлы орны бар алым. ҚМУ хабаршысы, №1, 2015, 132-136.
89. Юсупов К.А. Ш.Сейтов прозасында пейзаж хәм қахарман образын үйрениу мәселелери. ҚМУ хабаршысы, №2, 2015, 92-96.
90. Юсупов Қ. Оразбай Сәтбаев поэзиясының көркемлик өзгешеликлери. «Әмиудәрья» журналы, №5, 2015, 77-87.
91. Юсупов Қ. Бердақ шығармаларын үйрениуде конференция сабақ түринен пайдаланыу. Түркий халықлар әдебиятының гейпара мәселелери, Нөкис-2004.Б. 30-32.
92. Юсупов Қ. Конфликт қахарманлар минез-қулқын ашыудың негизи. Журналистика ва адабиёт: кеча ва бугун. (Илмий тўплами), 1-қисм. Т. : Юрист – маркази, 2008. 44-47.
93. Юсупов Қ. Прозада миллий психологияның сәулеси. Журналистика ва адабиёт: кеча ва бугун. (Илмий тўплами), 2-қисм. Т. : «Юрист – медиа маркази», 2008. 148-150.
94. Юсупов Қ. Академик лицейларда Ажиниёз лирикасини ўқитишда кластер методини қўллаш. «Педагог кадрлар малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлашнинг замонавий шакллари жорий этиш муаммолари», (Илмий –амалий конференцияси материаллари), Тошкент, 2009. 284-285.
95. Юсупов Қ. Академик лицейларда Ажиниёз лирикасини ўқитишда бурчаклар методи билан ўрганиш. «Олий ва касб-хунар таълими тизимида профессор-ўқитувчиларнинг малакасини ошириш жараёнини такомиллаштириш муаммолари», (Илмий –амалий семинар материаллари), Бухоро, 14-15-май, 2009. 133-136.
96. Юсупов Қ. Көркем шығармалардың мазмунын үйрениу методикасы. Миллий идентивлик ва оммавий ахборот воситалари. (Илмий мақолалар тўплами), Т. : «Юрист –медиа маркази», 2009. 48-51.
97. Юсупов Қ. И.Юсупов поэзиясын оқытыу усыллары. «НМПИ илим билимлендириу хәм тәрбия мәселелерин раўажландыруудағы орны», (Республикалық илимий-теориялық конференция материаллари), Нөкис, «Қарақалпақстан», 2010, 185-187.
98. Юсупов К.А. Әдебияттануу илиминиң жан күйери еди... Илим хәм әдебияттың машақатлы жолларында. (илимий-әдебий хәм еске түсириулер), Нөкис, 2012, 70-73.
99. Юсупов К.А.. Кәсип өнер коллежлеринде Т.Қайыпбергеновтиң «Көздиң карашығы» романын үйрениу усыллары. Илимий топлам (Магистрантлар ушын), Нөкис-2012.Б. 93-94.
100. Юсупов К.А. М.Сагидуллаев. «Академиялық лицейлерде ертеклерди машқалалық лекция түри менен оқытыу. Хәзирги филология илимлериниң әхмийетли мәселелери. (Республикалық илимий-теориялық конференциясы мақалалар топламы, 2-бөлим), 2013жылы, 73-75.
101. Юсупов К.А. «Т.Қайыпбергеновтиң «Қарақалпақ қызы» романында пейзаж хәм қахарман образы». Хәзирги филология илимлериниң әхмийетли мәселелери. (Республикалық илимий-теориялық конференциясы мақалалар топламы, 1-бөлим), 2013жылы, 76-80.
102. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Айдос бий образын үйрениу. (Айдос деген уллы киши.). Бердақ миллий мәдениятымыздың байтереги. (Илимий топлам, Нөкис, «Билим», 2013, 24-26.)

103. Юсупов К.А. Әдилбай Қожықбаев-қарақалпақ әдебиятын изертлеуші. «Әдебиетші - алым хәм устаз» ҚМУ, Нөкис, 2014, 125-133.
104. Юсупов К.А. Әжинияз шайырдың лирикасын оқытыуда интерактив методлардың қолланылыуы. «Қарақалпақ әдебиятының жарық жұлдызлары». (Илимий мақалалар топламы). Нөкис, «Қарақалпақстан», 2015, 42-46.
105. Юсупов К.А. Т.Қайыпбергеновтың «Тәнхә өзиңе мәлим сыр» повестинде қахарман образын жасау ұсылы. «Қарақалпақ әдебиятының жарық жұлдызлары». (Илимий мақалалар топламы). Нөкис, «Қарақалпақстан», 2015, 42-46.
106. Юсупов К.А. Ғәрезсизлик дәуирде Бердақ дәретиушилигиниң үйренилиуи. «Бердақ-классикалық әдебиятымыздың бийик шыңы» атамасындағы республикалық илимий-теориялық конференция материаллары топламы. ҚМУ, Нөкис, 2017.
107. Юсупов К.А. Ғәрезсизлик дәуирде Бердақ дәретиушилигин үйрениу. «Классикалық әдебияты жәмийеттеги манауий жаңаланыу мәселелери» атамасындағы халық аралық илимий-конференция материаллары топламы., Нөкис, «Илим», 2017, 49-51.
108. Юсупов К.А. Содержание и способы изучения внеклассных работ по каракалпакской литературе в академических лицеях. (Международная научно-практическая конференция «Фундаментальные научных исследования».) Астана, 2018. стр.116-122.
109. Юсупов Қ.А. Академиялық лицейлерде Т.Қайыпбергеновтың прозалық шығармаларын оқытыу ұсыллары. «Хәзирги филологиясының әхмийетли мәселелери» атамасындағы республикалық илимий конференция материаллары топламы. – Нөкис: Қарақалпақстан, 2019, – Б. 50-52.
110. Юсупов Қ.А. Қ.Камаловтың дәретиушилигин үйрениу. //Қ.Камалов. Маржангүл. – Нөкис: Қарақалпақстан, 2019, – Б. 98-102.
111. Yusupov K.A. Methods of teaching literary material at academic lyceums according to the program / Cutting edge-science. International scientific and practical conference, USA Conference Proceedings, Shawnee, July, 2020. – P.P. 83-87.